

Pædagogisk læreplan for Paletten - 2020

Paletten
Ryttergårdsvej 106
3520 Farum
Tlf. 72 35 84 38

Hvem er vi?

Paletten er et børnehus med 24 vuggestuebørn fordelt på to stuer og 60 børnehavebørn fordelt på tre stuer. Vuggestuen består af Lilla stue og Gul stue og børnehaven af Grøn stue, Rød stue og Blå stue. I vores hus er der plads til hele paletten – vi er rummelige og det er vigtigt for os, at der er plads til forskellighed. Hos os er samarbejdet vigtigt og vi hjælper hver dag hinanden på kryds og tværs i hele huset, hvor der er behov. *Paletten* har ikke en specifik profil, men vi sørger for at have fokus på mange forskellige ting i løbet af året; vi laver både indendørs og udendørs aktiviteter, leger, laver kreative ting, bevægelseslege, tager på ture i nærmiljøet, laver rytmik og alt muligt andet, der alt sammen bidrager til at give børnene en god, tryk og lærerig hverdag.

Vi tager udgangspunkt i det enkelte barns udvikling og formåen, hvor tryk og nærvær er et omdrejningspunkt. Vi ønsker, at det enkelte barn føler sig set, hørt og anerkendt hver dag og at barnet er inkluderet i såvel mindre som større fællesskaber. Alle medarbejdere arbejder bevidst med det pædagogiske læringsmiljø bl.a. ved at lave gode planlagte aktiviteter for børnene, støtte børnene i deres leg og have et fagligt fokus på læringspotentialer i hverdagens rutiner.

Vi mener, at det skaber tryk hos børnene, at de har en fast base med kendte voksne og derfor er de tilknyttet en stue. Ligeledes er der en rytme i hverdagen, hvori de daglige rutiner indgår. I de daglige rutiner ser vi, at en stor del af den pædagogiske udviklingsopgave ligger.

Vi prioriterer et tæt forældresamarbejde, hvor den daglige kontakt og dialog er en selvfølge. Vi dokumenterer via vores digitale platform *INFOBA*, hvor vi også giver forældrene praktisk orientering og deler billeder samt pædagogiske notater med dem.

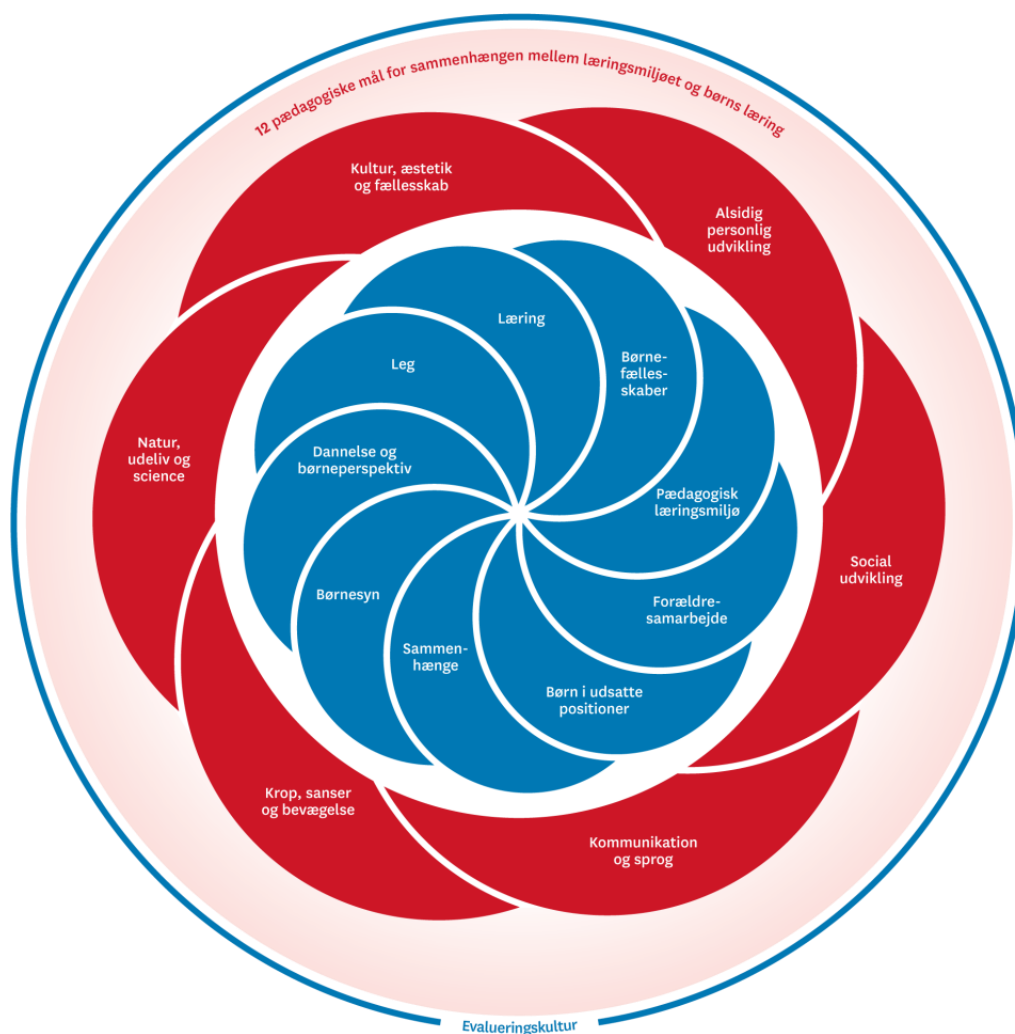
Pædagogisk læreplan

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen "Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold".

Læreplanen er et pædagogisk redskab, der via korte, relevante pædagogiske overvejelser, refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde. Børnenes perspektiv og børnefællesskabet skal inddrages og læreplanen skal tage højde for den konkrete børnegruppes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger og behov.

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag (det blå centrum i "blomsten") samt de seks læreplanstemaer (de røde kornblade på "blomsten") og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring. Dagtilbudslederen har ansvaret for at udvikle den omkransende evalueringskultur.

Fælles pædagogisk grundlag

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag. Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14).

De centrale elementer i den styrkede læreplan er:

- ❖ Børnesyn. Det at være barn har værdi i sig selv.
- ❖ Dannelse og børneperspektiv. Børn på f. eks 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- ❖ Leg. Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- ❖ Læring. Læring skal forstås bredt, og læring sker f. eks gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- ❖ Børnefællesskaber. Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- ❖ Pædagogisk læringsmiljø. Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- ❖ Forældresamarbejde. Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- ❖ Børn i udsatte positioner. Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- ❖ Sammenhæng til børnehaveklassen. Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.

Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.

Nogle elementer i form af f. eks børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som f. eks arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen, kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14).

Barnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring samt Børnefællesskaber

Barnesynet. Det at være barn har værdi i sig selv. Børn ses som aktive medskabere af egen læring og udvikling i rammer, det pædagogiske personale er ansvarlige for.

Furesø kommunes [Børne- og ungepolitik](#) beskriver de overordnede rammer for:

- Demokrati & Medborgerskab
- Læring & Læringsmiljøer
- Fællesskab & Inklusion
- Forældre & Forældresamarbejde
- Faglig indsats & Sammenhænge
- Den generelle forbyggende indsats

Dannelse og børneperspektiv. Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde, så børnene oplever at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Børn i dagtilbud skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.

[Furesø Kommune](#) beskriver i [dannelsesperspektivet](#) hvordan vi forstår begrebet dannelse og hvordan vi skaber dannelsesmuligheder for børn i dagtilbud. Dannelsesperspektivet kobler sig til læringsbegrebet og beskriver samspillet mellem barnet og dets verden.

Leg. Leg har en værdi i sig selv. Leg er grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet.

Læring. Læring skal forstås bredt, og læring sker f. eks gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Læring i dagtilbud sker i en vekslen mellem blandt andet børneinitierede lege, voksenplanlagte aktiviteter og rutiner.

I [Furesø Kommunes Fælles læringsyn](#) beskrives hvordan vi med læringsbegrebet har fokus på de mangfoldige kompetencer børn tilegner sig; personlige, sociale og faglige. Vi har fokus på børns progression og på deres nærmeste udviklingszone.

Børnefællesskaber. Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende og alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende i en balance mellem individ og fællesskab.

Center for Dagtilbud og skoles vision for 0 – 18 års området fremhæver fællesskaber, der tilbyder deltagelsesmuligheder for alle børn.

Howdan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

▪ Barnesyn

I Paletten arbejder vi for, at alle børn har en god barndom. Vi mener, at hver eneste dag er vigtig i barnets liv og derfor handler det for os om at sørge for, at barnet trives, er trygt og er glad for at være hos os. Vi er optagede af at gøre vuggestuebørnene klar til børnehavestart og børnehavebørnene klar til FFO og skolestart – og for os gøres det bedst ved at hellige sig nuet og sørge for, at alle har det godt i deres hverdag. Hvis vi er nærværende sammen med hinanden i Paletten og trivslen er stor hos os alle (børn som voksne), er fundamentet for at udvikle sig og lære rigtigt solidt. Vi har ikke kun én måde at møde børnene på, men tilpasser os den enkelte ud fra individuelle vurderinger.

Eksempel fra vuggestuen:

Vores barnesyn kommer f. eks til udtryk ved tilvænnning af nye børn i vuggestuen. Vi mener, at det er vigtigt at have en primær voksen som tager imod forældre og barn i den første tid. Det er en stor omvæltning for et lille barn at starte i daginstitution - måske også for forældrene. Det er tryghedsskabende, at de kun skal forholde sig til én voksen i den første tid. Den primære voksen spørger ind til f. eks barnets spise- og sovevaner - og i starten følger vi barnets vaner for at gøre barnets overgang til dagtilbudslivet så skånsomt som muligt. Vi er hele tiden i tæt dialog med forældrene om barnets velbefindende og om, hvordan barnet bedst muligt får en god hverdag hos os.

Eksempel fra børnehaven:

I børnehaven er vi altid opmærksomme på det enkelte barn, og vi møder barnet, hvor det er - det kan være at det har været en svær morgen eller der er sket noget spændende i weekenden, som barnet har lyst til at dele med os. I Paletten har vi stor fokus på, at dagen starter trygt og at en aflevering er basis for en god start. Børnene bliver ved afleveringen modtaget af de voksne og bliver mødt på den måde, som det enkelte barn har behov for. Nogle har behov for voksenhjælp (f. eks op og sidde på skødet), andre vil gerne i gang med en leg og skal guides ind i den, mens andre igen lander selv og tager initiativ til kontakt, når de er klar.

▪ Dannelse og børneperspektiv

Børnene skal tages alvorligt og høres i hverdagen. Børnene skal føle, at de har en stemme og at deres perspektiver også har betydning for de voksne. Vi lader børneperspektiverne komme i spil i forskellige beslutninger i hverdagen, sangvalg i samlingen og i udviklingen af vores pædagogiske aktiviteter. Børnene skal være med til at bestemme over deres egen hverdag, der hvor de er i stand til det. Vi vil altså ikke give dem for store og uoverskuelige valg, men inddrage dem på en børnevenlig måde. Heri ser vi et stort dannelsespotentiale, hvor barnet får stiftet bekendtskab med sin egen stemme i fællesskabet – hvor man nogle gange får ret og andre gange må rette ind i fællesskabet.

Eksempel fra vuggestuen:

Vi har i vuggestuen flere rutiner, hvor det enkelte barn kommer i fokus. Det er blandt andet til morgensamling, hvor børnene deltager aktivt med deres krop og sprog. Vi har nogle kort, vi trækker, der

bestemmer, hvilket barn der skal med ud og hente mad. Det er et nyt barn, der bliver sat i fokus hver dag. Børnene inddrages i, hvilke sange vi skal synge og nogle dage kan de være med til at beslutte dagens aktiviteter. Vi giver plads til og griber børnenes initiativer, når vi f. eks er i gang med et rytmikforløb. Børnene vælger selv pålæg fra fadet til frokosten. Hvor det er muligt giver vi børnene en fornemmelse af at have medindflydelse på deres hverdag.

Eksempel fra børnehaven:

Alle børn skal føle, at de har plads i fællesskabet og har en stemme - derfor er det vigtigt, at alle børn føler sig set, hørt og forstået og at medbestemmelse er en naturlig del af hverdagen. I samlingen arbejder vi med at tale foran andre og at lytte til, at andre taler. Vi er nysgerrige på hinanden og på verden omkring os, både i det nære og i det store og vi undersøger det, som vi ikke ved noget om. I vores samling er børnene også med til at bestemme sangene. Dem der har et sangønske, rækker hånden op. Her er der også en læring i at vente på, at man får sin taletid eller acceptere, at det i dag ikke var én selv, der blev valgt. Nogle dage kan vi finde på at stemme om sangene - børnene bliver spurgt, hvem der ønsker en bestemt sang, og så rækker børnene hånden op.

▪ Leg

Legen er omdrejningspunktet for det hele i Paletten. Når vi leger, lærer vi en masse, vi udvikler os, udfordrer hinanden, stifter bekendtskab med sociale spilleregler og meget andet – og vi kan også bare have det sjovt. Legen kan og skal bidrage med en masse til barnet og rummer i sig selv en stor kvalitet. Når vi leger, har vi det sjovt, er optagede af det der sker og fordyber os i legens univers. Legen behøver ikke altid have en voksenbestemt mening eller et for de voksne forkromet formål – legen har stor værdi i sig selv og er med til at skabe glæde, trykthed og trivsel hos barnet og de voksne.

Eksempel fra vuggestuen:

Vi skaber rum til nærvær og fordybelse i legen ved opdeling i mindre grupper - ud fra interesser og forudsætninger. Vi er rummelige, så legen kan udvikle sig i flere retninger ved at gribe barnets initiativ eller komme med nye input til legen. I vuggestuen er der næsten altid gang i legekøkkenet. Enten går børnene selv i gang eller den voksne sætter legen i gang. Når vi åbner stuen, stiller vi oftest klar i legekøkkenet til leg. Vi dækker bord og sætter mad over i gryden på komfuret. Dukkerne puttes i dukkesengen. Når børnene ser det, bliver de nysgerrige og kommer til. De udvikler deres fantasi og vi hjælper dem med idéer og sætter ord på deres handlinger. "Skal babyen ikke have mad nu?", "Uh, min kaffe var lidt varm" - børnene kopierer os og hinanden og flere børn kommer gradvist til.

Eksempel fra børnehaven:

Børnene bruger deres ord og kropssprog i legen - de øver sig i at aflæse hinanden, for at vide hvornår man kan udfordre hinanden og hvornår man skal trække sig. Børnene øver sig i at mærke på deres egen krop, hvor deres egne og andres grænser går. Børnene er fantasifulde og kreative i deres lege. Deres dagligdag kommer i spil i de lege-scenarier, de finder på sammen med de andre i børnehaven. Børnene er gode til at bringe mange af stuens elementer i spil, når de leger. For at give mere plads til børnenes udfoldelser har vi taget flere af Palettens områder i brug. F.eks ved de lidt "vildere" lege, der kræver mere plads, kan børnene bruge garderoben. Så kan de flyve med rumraketter uden at komme til at forstyrre de andres leg og de får selv mulighed for fordybelse uden alt for mange afbrydelser.

▪ Læring

Vi kan aldrig, ikke lære. Vi lærer hele tiden noget, i alt hvad vi foretager os i løbet af dagen. Læring sker gennem hele dagen i en typisk Paletten-hverdag, når vi har voksenstyrede aktiviteter, spiser mad sammen, er i garderoben for at få tøj på, når børnene leger, når vi rydder op og fejer stuen og når vi holder samling med børnegruppen. Der er læring i det hele og det er vi i Paletten meget opmærksomme på, så vi bedst muligt kan støtte op om børnenes læring og bidrage til børnenes lyst til at lære mere.

Eksempel fra vuggestuen:

I vuggestuen synger vi de samme to sange til samling hele uge. Vi visualiserer dem ved hjælp af vores sangposer – på den måde har børnene bedre mulighed for at lære sangene at kende. Vi bruger fotos/piktogrammer til at forberede børnene på dagens gang. På den måde lærer de blandt andet de daglige rutiner at kende og ved, hvad der forventes af dem. Når børnene leger selv, hjælper vi dem med at lære sociale kompetencer som at lytte, vente, hjælpe, dele og spørge, ved at sætte ord på børnenes handlinger i relevante situationer.

Eksempel fra børnehaven:

Hverdagen og rutinerne er spækket med læring – som vi skal være bevidste om og sætte ord på. Vi har i børnehaven fokus på barn-til-barn-læring, f. eks ved måltiderne, når det er svært at lukke madkassen op eller åbne en ostepops. Når det er svært at lynlåse eller få jakken ned fra knagen, så kan man også få hjælp af ens venner og ikke kun af de voksne. Hvis puslespillet er svært eller man ikke kan finde flere lyseblå perler, så står der næsten altid en ven klar til at hjælpe. Den læring styrker både hjælperen, og den der får hjælp. Hvis børnene har brug for hjælp til at komme videre, kan den voksne hjælpe barnet på vej og opfordre barnet til selv at forsøge – for herefter at sætte ord på og anerkende barnets egen indsats. Vi forsøger at vække en lyst til og glæde ved at lære og at give børnene mod til at øve sig.

▪ Børnefællesskaber

Alle børn har brug for at føle sig som en del af et fællesskab og have venskaber. Det er vi meget optagede af i Paletten og derfor har vi skarpt fokus på at hjælpe børnene i deres relationer. Vi guider børnene til at komme i leg med hinanden, vi støtter dem i konflikthåndtering og vi lader børnene komme til os, når der er udfordringer. Det pædagogiske personale arbejder på at inkludere alle børn i fællesskabet i det omfang, de har lyst til og magter det. Ingen skal føle sig uden for – alle skal føle sig som en accepteret del af et børnefællesskab.

Eksempel fra vuggestuen:

I vuggestuen skal barnet i første omgang vænne sig til at være en del af en stue i Paletten og ikke kun være hjemme hos deres familie. De kommer til at lære at vente på tur og at udsætte deres behov, fordi der er elleve andre børn, der også skal have opmærksomhed, mad, ren ble og så videre.

Vi deler børnene op i mindre grupper, så ofte det er muligt, så vi kan have øget fokus på de enkelte børn. Grupperne giver mulighed for, at vi kan have fokus på legerelationer. Børnene kan være delt op efter alder, når vi har rytmik med musikskolen, og ved kreative aktiviteter, som når vi laver årstidspynt til stuen. Vi har især fokus på børnenes begyndende venskaber og hvordan de kan være med i hinandens lege.

Eksempel fra børnehaven:

I børnehaven laver vi legegrupper på tværs af børnegruppen. Nogle børn har brug for at opdage det positive ved et børnefællesskab og at være med i leg. Andre har brug for at finde nogle jævnaldrende relationer i børnehaven, så udvikling, leg og fællesskab kan gå hånd i hånd. Vi laver børnefællesskaber man som barn kan gå til og fra. Når der på legepladsen f. eks bliver lavet bål, giver det rum til at skabe et bestemt fællesskab. Børnene kan gå til og fra det fællesskab, som de føler for det. I "bålfællesskabet" bliver der snakket filosofisk og lavpraktisk, sunget sange, hørt musik eller bare nydt den ro, det giver at kigge på et bål. Når børnene sidder omkring bålet, kan det også åbne for nye og uopdagede venskaber.

Pædagogisk læringsmiljø samt fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø

Dagtilbud skal hele dagen etablere et pædagogisk læringsmiljø, hvor leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i arbejdet med pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22 -23 og s. 30).

Furesø Kommune har et prioriteret **indsatsområde**¹:

- Børns oplevelse af at lære sig noget; målet er at alle børn oplever at lære noget, og at de bliver opmærksomme på egen progression.

Furesø Kommunes dagtilbud har beskrevet tre læringsrum, hvor vi tænker læring for og med børnene:

- **Rutiner:** F. eks aflevering og afhentning, af- og påklædning i garderobe og badeværelse, måltider og sove/hvilestunder.
- **Vokseninitierede aktiviteter:** planlagte eller spontane; f. eks ture, samlinger, rytmik, kreative forløb og sneboldkampe.
- **Børnekulturen:** Det, der foregår i og mellem børnene, hvor leg er et væsentligt element samt de aktiviteter som børnene initierer.

Voksenpositioner: Med fokus på det enkelte barn og børnegruppen som helhed, tages der bevidste valg i måden, der organiseres på. De pædagogiske medarbejdere vurderer hele tiden hvornår de skal *gå foran* børnene, *ved siden af* børnene eller *bagved* børnene, afhængig af barnet, situationen og konteksten.

Dagtilbud arbejder med børns læring over hele dagen og ofte med mange af de 6 læreplanstemaer og elementer fra det pædagogiske grundlag i spil på samme tid. Læring må også ses på tværs af læreplantemaerne, vedholdenhed overfor vanskeligheder, evne til fokusering og koncentration, evne til at samtænke viden og erfaringer og koble på tværs af kontekster, evne til at opsøge relevant hjælp samt at kunne skifte mening og se andres perspektiver; *metalæring*. At blive opmærksom på, hvordan man lærer bedst, foretrukne *læringsstrategi*, sker i alle hverdagslivets situationer. Er det f. eks ved at øve sig igen og igen, at få instruktion og forklaring af andre eller at se hvordan andre gør og selv prøve, når man er klar.

¹ Se kvalitetsrapport Dagtilbud 2016-2017

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes? Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

▪ Rutiner

I Paletten arbejder vi ud fra daglige rutiner og tydelige rammer, hvilket giver børnene en ro og tryghed - det bidrager til, at børnene altid har en idé om, hvad der overordnet skal ske i løbet af dagen. Det kan give dem overskud til dagens øvrige aktiviteter, men også til at være i og agere i de daglige rutiner. For os er rutiner ikke bare pukler på dagen, som skal overstås hurtigst muligt. De er super vigtige for hverdagen og institutionens rytme. Rutinerne giver børnene mulighed for at øve sig på forskellige ting, udvikle forskellige evner og lære at begå sig. I rutinesituationer kan man blandt andet øve sig på at blive selvhjulpne, være en god kammerat ved at give plads til og hjælpe andre - barnet kan bl.a. udvikle bordskik og forfine sine samtaleevner ved frokosten.

Eksempel fra vuggestuen:

Rutiner er tryghedsskabende og det er vigtigt for vuggestuebørnene, at hverdagen er genkendelig og forudsigelig. Børnene lærer, at når vi har haft samling og sunget med de to sangposer som et barn og en voksen sammen har valgt for ugen, så skal vi have formiddagsmad.

Børnene går hen til deres faste pladser og den voksne trækker et barns mærke op af den lille kurv på væggen. Alle venter i spænding. Det er dejligt at være den, der skal med den voksne i køkkenet og hente formiddagsmad til stuekammeraterne. Først skal den voksne og det pågældende barn forbi badeværelset og vaske hænder. Madvognen bliver hentet, barnet deler kopper ud til kammeraterne. Alle spiser knækbrød og frugt - og vi er klar til resten af dagen.

Eksempel fra børnehaven:

Hverdagen i børnehaven er fuld af rutiner – fra børnene kommer om morgenen og indtil de skal hjem igen. Vi forbereder børnene fra morgenstunden i vores samling på, hvad dagens program indeholder for dem. I løbet af dagen bruger vi time-timer, vi guider børnene i rutinernes elementer og støtter dem i at blive selvhjulpne. Vi hjælper dem med at øve sig i at tage ansvar for sig selv og sine egne ting – selvfølgelig ud fra barnets alder og udvikling. Det gælder for alle vores rutiner, at vi hjælper hinanden.

I garderoben sætter vi tid af til, at børnene kan øve sig og opleve succes ved at kunne ting på egen hånd. Børnene har hjælpe-venner, som man i første omgang kan spørge inden man spørger en voksen. Vi guider så vidt muligt mundtligt - ”prøv at rejse dig op, for så det nemmere at få støvlen på”. Barnet oplever glæde ved at kunne selv og mod på at prøve igen næste gang: ”Se, se, i dag kunne jeg godt selv”.

▪ Pædagogiske aktiviteter

Vi laver mange forskellige pædagogiske aktiviteter i Paletten, som alle skal fange børnenes opmærksomhed og bidrage til børnenes udvikling og læring. Alle stuer i huset holder hver dag samling, hvor vi synger, taler om forskellige temaer/ord, leger lege og andre ting, der optager os. Desuden har vi forskellige kreative aktiviteter, lege på legepladsen eller græsplænen, bevægelsesaktiviteter, højtlesning af bøger og meget andet. Fælles for alle aktiviteter er, at vi forsøger at følge børnenes interesser og motivere alle børn til deltagelse. Den voksne indtager den position, som barnet eller børnegruppen har brug for. Vi hjælper, guider, leger med eller holder os i baggrunden – når tiden er moden til det.

Eksempel fra vuggestuen:

På vores stue elsker vi at lave rytmik med børnene. Vi begynder med at sidde i en rundkreds og den store kurv med rytmiksagerne tages frem. Børnene kender kurven og glæder sig allerede, når de ser den. Vi har en fast goddag-sang, vi synger og siger hej til alle børn én efter én. Vi har rasle-æg, som vi gemmer rundt omkring på kroppen. Vi taler om kropsdele og viser, hvor de sidder. Vi øver forholdsord (over, under, foran, bagved og indeni). Børnene hjælper med at finde på, hvor rasleægget skal gemmes og de hjælper med at vise hvad deres rasle-æg kan (hoppe, banke, dreje rundt osv.). Når vi leger med tørklæderne, begynder et barn ad gangen med at gemme sig og vi skal alle finde barnet. Til slut er det alle børnene, der er væk og de voksne, der ikke kan finde dem. De voksne kan også finde på at blive væk. Børnenes favoritsang er vores sang om Filimus. Han er en dukke i et kræmmerhus, som man kan skubbe op og ned, så han bliver væk. Børnene hjælper med at kalde ham frem og når han kommer frem med et hop, kan vi godt blive lidt forskrækkede og generte. Når vi synger om Filimus, skal han rundt og snuse til alle tæerne og det kilder rigtig meget. De voksne sørger for at gøre rytmik spændende ved hjælp af kropssprog, mimik og indlevelse.

Eksempel fra børnehaven:

Børnene havde i en periode været optagede af zombier og monstre, og ud fra den interesse lavede vi et forløb med børnekunst. Børnene fik skabeloner til at kickstarte deres egen kreative proces. Vi tog forskellige materialer frem, som børnene kunne bruge til selv at skabe det, de havde lyst til. Børnene kunne vælge at bruge en skabelon eller selv at tegne og male monstre. Når de selv syntes, at deres monster var færdigt, blev det en del af udsmykningen på stuen. I vores kreative aktiviteter hjælper den voksne de børn, der har brug for det. Der kommer kun få børn til aktiviteten ad gangen, så de der har brug for hjælp kan få den. Det er ikke det færdige produkt der tæller, men processen der er vigtig. Her opdager børnene, hvad de kan, hvad de har lært og hvad de skal øve sig på.

▪ **Børnekultur/leg**

Gennem vores aktiviteter ønsker vi at give børnene en masse input og inspirere dem til at lege, lære og udvikle sig. For at lykkes med det er vi nødt til ind i mellem at slippe tøjlerne og lade børnene udfolde sig selv. Derfor er vi i Paletten meget opmærksomme på at give børnene plads og rum til i løbet af dagen at kunne lege på egen hånd og agere uden voksenstyring. Her kan børnene tage vores input med sig og bringe dem i spil på deres helt egen måde med deres kammerater. I de rum får børnene lov til at agere mere på egen hånd, så de bliver udfordret på deres evner til at udvikle lege, føre sjove samtaler, indgå kompromiser, håndtere konflikter og være en del af forskellige fællesskaber med alt, hvad det indebærer. Det kan være meget udfordrende for nogle børn, og derfor er vi voksne selvfølgelig altid i nærheden og klar til at guide og hjælpe børnene, når de har behov for det.

Eksempel fra vuggestuen:

Vi guider og hjælper børnene om morgenen og om eftermiddagen, når der er tid til leg på stuen. Det gør vi ved at guide og hjælpe med konfliktløsning. F.eks lærer vi børnene at sige stop og at hjælpe med at trøste hinanden, når nogen er kede af det. Derved viser vi børnene, hvordan de selv kan agere i konflikter. Vi har aktiviteter med børnene, hvor vi efterfølgende kan lade dem lege videre selv uden voksenstyring. Vi henter f.eks de store kasser med Lego i alrummet. Når de kommer ind på stuen, er der altid vild begejstring. De voksne sætter sig på gulvet og begynder at bygge. Børnene ser hvordan man kan gøre og begynder selv. Vi bygger tårne og huse - og nogle finder kassen til klodserne, som de kravler op i. Vi sætter ord på og hjælper i

legen. På et tidspunkt kan vi trække os og stå i baggrunden, så vi fortsat holder øje og kan gribe ind, når børnene har brug for det.

Eksempel fra børnehaven:

Vi ønsker at give børnene plads til deres eget rum. De voksne er igangsættende og medvirkende, men er også opmærksomme på at trække os tilbage, når tiden er moden. Vi har øje på, at alle børn er med i et fællesskab i løbet af dagen, det kan være store eller små fællesskaber.

I børnehaven støtter vi børnene i deres egne små fællesskaber – også på tværs af stuerne, hvor de går på besøg hos hinanden. Vi oplever generelt, at børnene nyder rum for fællesskaberne uden voksne og derfor gerne vil være et sted på egen hånd. Det kan f. eks være på legepladsen med en ven eller to, eller i vores eventyrrum eller i alrummet.

Børnene er generelt gode til at komme til de voksne for hjælp, hvis der er en konflikt de ikke selv kan løse. Ofte har de selv prøvet først. Vi guider dem så godt og objektivt vi kan, til at få løst konflikten, så alle føler sig set og retfærdigt behandlet.

Vi går meget op i, at det fysiske og psykiske miljø er rart og inspirerende for både børn og voksne. Derfor sørger vi for, at der via udluftning og et velfungerende ventilationssystem altid er et godt indeklima i Paletten, som alle kan trives i. Vi gør meget ud af belysningen, som er indrettet ift legezoner og indstillet til at behage øjnene og bidrage til mindre støj i vores rum. Vi arbejder med at minimere støj i Paletten med akustikplader på væggene, dialog med børnene om stemmeføring og udnyttelse af rummene på bedste vis, så børnene er fordelt i huset.

Det er vigtigt for os, at der er god stemning og vi er alle optagede af at gøre, hvad vi kan for det. Det gør vi blandt andet ved at hilse på alle, vi møder (børn, forældre og medarbejdere) og ved at tale med hinanden i en god og konstruktiv tone – der udstråler tryghed, nærvær og rummelighed.

Vi ønsket at være et dagtilbud, som er indbydende for børnene at være i og som bidrager til børnenes lyst til at udfolde sig. Derfor stræber vi efter, at huset er ryddeligt, velindrettet og pyntet med ting, som børnene har lavet.

Samarbejde med forældre

Dagtilbud skal have fokus på, hvordan dagtilbud og forældre kan samarbejde om barnets og børnegruppens trivsel og læring på tværs af dagtilbud og hjem (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24).

Forældresamarbejde sker i mange fora:

- Samarbejder med fokus på forældrenes eget barn; dialoger i hverdagen og forældresamtaler.
- Samarbejder omkring børns hverdag og læring; f. eks ved formidling ved udstillinger, i INFOBA (AULA).
- Forældremøder for hele dagtilbuddet eller mindre grupper af forældre.
- Arrangementer; f. eks sommerfester, julearrangementer og fællesspisning.

Det enkelte dagtilbud skal anvende nogle af de forskellige fora, hvor forældrene kommer i dagtilbuddet, til at sætte børns læring på dagsordenen. Dette kan f.eks ske ved at der på forældremøder er et punkt som handler om, hvad der arbejdes med i dagtilbuddet, og hvordan forældrene kan understøtte barnets læring i hjemmet.

Alle forældre er forskellige, det er dagtilbuddets ansvar at facilitere og rammesætte forældresamarbejdet differentieret og baseret på lokale traditioner, ønsker og den enkelte families behov. Forældresamarbejdet skal være tillidsfuldt og konstruktivt.

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Vi stræber efter at have et åbent og tillidsfuldt samarbejde med alle forældre, hvor de er trygge og velinformerede. Derfor har vi valgt at dele vores dokumentationsarbejde med forældrene. Det kan være billeder af børnene, collager med fortællinger fra dagen, rapporter omkring vores didaktiske arbejde, trivselsvurderinger, referater fra samarbejds møder og lignende. Vi ser forældrene som en central samarbejdspartner, som vi ønsker at bringe i spil i åben dialog om vores pædagogiske arbejde.

Vi har mange daglige dialoger med forældrene om, hvordan dagen er gået, barnets generelle trivsel, eventuelle udfordringer for barnet og forskellige praktiske forhold. Det er vigtigt for os, at alle forældre føler sig trygge ved institutionens arbejde og vi tager os altid tid til en samtale, hvis der er behov for det. Vores faste forældresamtaler ligger, når barnet bliver 2 år og op til skoleindskrivning (ca. 5 år).

Vi holder tre måneders samtaler med forældre til nye børn og overgangssamtaler med forældre, der ønsker det, eller når personalet ser et behov for det.

Eksempel fra vuggestuen:

Vi giver os god tid til at snakke med forældrene, når de afleverer og henter børn. Vi taler om dagens gang og om barnets trivsel. Vi laver collager med billeder af børnene og en kort tekst om, hvad dagen er gået med, så I kan tale med børnene om det derhjemme. Vi har derved både en meget generel udmelding på daglig basis, der fortæller noget om barnets dag, og altid tid til en snak med de enkelte forældre om barnets daglige og generelle trivsel i vuggestuen.

En god aflevering er vigtig for, at barnet kan få en god dag. Børnenes behov ved aflevering er individuelle. Nogle skal have et skød at sidde på og et kram. Nogle trives bedst med at blive sat i gang med at lege og nogle går ind og begynder at lege af sig selv. Det er vigtigt for os, at vi får informationer om barnet fra barnets forældre, så vi kan støtte og gøre dagen så god og tryk for barnet som muligt.

Eksempel fra børnehaven:

Vi møder forældrene med åbenhed og respekt for forskellighed. Vi lægger vægt på, at være i dialog med forældrene – vi er ærlige og beder forældrene tale med os, hvis der er noget de undrer sig over eller hvis de har en bekymring eller andet, de ønsker at dele med os

Vores kommunikations platform INFOBA, er der, hvor vi formidler til forældrene om den samlede børnegruppe. Her fortæller vi om de projekter, vi har gang i på stuen. Vi dokumenterer med billeder og tekst. Den daglige fysiske kontakt med forældrene er vigtig for os. Vi fortæller kort om dagens gang, så forældrene har noget konkret at tale med deres barn om. For os er det vigtigt med trykke forældre, derfor bruger vi gerne tid på at være i dialog med forældrene i løbet af dagen. Eksempel: En dreng bliver afleveret om morgenen - det er svært og han er ked af det. Det er næsten lige så svært for moren, som må af sted på arbejde. Efter ca. 10 minutter er drengen glad igen og i gang med leg. Vi sender en SMS til moren og fortæller hende, at alt er fint igen. Hun kvitterer med et "tusind tak, hav en god dag".

Børn i udsatte positioner

Dagtilbud skal reflektere over, hvordan det pædagogiske læringsmiljø organiseres og tilrettelægges, så det også tilgodeser og understøtter læring for børn i udsatte positioner. Børn i udsatte positioner kan f. eks være børn med en svag socioøkonomisk baggrund, børn med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse

eller børn i risiko for at stå uden for fællesskabet (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26).

Furesø Kommune har opmærksomhed på børns trivsel, udvikling, læring og dannelse. Alle børn skal opleve sig som betydningsfulde og bidragende i fællesskaber og opleve at de har deltagelsesmuligheder. For at sikre dette, anvender vi fælles redskaber og metoder.

Furesø Kommunes dagtilbud benytter modellen Tidlig opsporing, der systematiserer trivselsarbejdet og har særligt fokus på forældreinddragelse og det tværfaglige samarbejde. Formålet med trivselsvurderinger er tidligt at få øje på børn, der befinder sig i udsatte positioner og som ikke synes at trives i deres hverdag. Hvis et barn ikke trives, inviteres forældrene til dialog, hvor man sammen vurderer hvordan trivslen kan forbedres og hvordan dagtilbud og hjemmet kan justeres, for bedre at kunne understøtte børnenes trivsel og udvikling.

Når børn ikke trives, kan det pædagogiske personale anvende Pædagogiske Arbejdsprocesser Furesø, PAF (som en analysemodel og en fælles referenceramme for arbejdet med inklusion); for bedre at kunne få øje for sammenhængen mellem et barns trivsel og det pædagogiske læringsmiljø, som barnet indgår i.

I forhold til det enkelte barn beskrives indsatsen som:

- en generel indsats; den indsats, som alle børn behøver for at trives, udvikles, lære og dannes.
- en fokuseret indsats; der er målrettet og af kortere varighed.
- en særlig indsats; af længere varighed og som ofte involverer fagpersoner udenfor dagtilbuddet, f. eks talepædagog, fysioterapeut eller psykolog.

Dagtilbuddets medarbejdere har mulighed for at få faglige sparring af et tværfagligt team bestående af en psykolog, en socialrådgiver, en PPR-pædagog, en sundhedsplejerske og en dagtilbudsleder.

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I vores institution arbejder vi meget fokuseret omkring trivselsvurderinger (Tidlig Opsporing) af alle vores børn, således at vi hele tiden er opmærksomme på eventuelle udfordringer eller udsatte positioner hos børnene, som vi hermed har mulighed for at iværksætte en tidlig indsats i forhold til. Det er personalet på det enkelte barns stue, der i fællesskab laver vurderingen. Alle børn vurderes hvert halve år og de børn vi er ekstra opmærksomme på, følger vi så op på oftere. Via et samarbejde med forældrene samt (efter behov) en psykolog, PPR-pædagog, tale-høre konsulent, sundhedsplejerske eller socialrådgiver, lægger vi en plan for vores fælles indsats for at støtte barnet bedst muligt. Ud fra disse drøftelser ser vi på rammerne omkring det enkelte barn og laver således justeringer, som helst skal bidrage til barnets trivsel og deltagelsesmuligheder i institutionen. Vi vælger at samarbejde med de fagpersoner, der kan bidrage

relevant i den enkelte sag og så laver vi i fællesskab en plan for, hvad vi skal forsøge os med i fællesskab, for at hjælpe barnet bedre på vej.

Eksempel fra vuggestuen:

Når vi ud fra vores trivselsvurderinger eller observationer i hverdagen, ser et barn med udfordringer indenfor et eller flere områder, tager den pædagogiske praksis udgangspunkt i at møde barnet på det udviklingstrin, hvor barnet aktuelt er. Vi kan så f. eks lave et forløb med en læsegruppe med 2-3 børn, hvor vi 1-2 gange om ugen arbejder intensivt med barnets sproglige udvikling.

Vi lægger vægt på et gensidigt samarbejde med forældre til børn med udfordringer i form af f. eks erfaringsudveksling, råd og vejledning til hvordan vi sammen bedst støtter op om barnet. Det kan f. eks være vejledning i aktiviteter/lege, fysiske øvelser eller konkret viden om børns udvikling.

Eksempel fra børnehaven:

De enkelte forældre bliver informeret, når vi har lavet en opsporing (trivselsvurdering) på deres barn, som de så selv kan læse på Infoba. Vi opfordrer forældrene til at kontakte personalet hvis de har spørgsmål, undren eller noget de gerne vil have uddybet. Hvis børn kommer i opmærksomhed eller særlig indsats vil forældrene altid blive indkaldt til en samtale, så vi kan finde den bedst mulige måde at hjælpe barnet videre. Det vil også være på et møde, at vi snakker om evt. at inddrage en samarbejdspartner, som f. eks en talepædagog eller psykolog. Vi ser Tidlig Opsporing som et vigtigt redskab til at sikre, at alle børn bliver set og vi skærper vores opmærksomhed omkring det enkelte barn. Vi ønsker desuden, at forældrene er åbne overfor at dele viden med os omkring ting der foregår derhjemme. Det er en vigtig brik for os, så vi kommer hele vejen rundt om barnet.

Sammenhænge

Dagtilbud tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til 0. klasse. At skabe sammenhæng kan f. eks handle om at børn i dagtilbud får positive erfaringer med at deltage i fællesskaber, så barnet får positive forventninger til de sociale fællesskaber i skolen. Desuden at det pædagogiske læringsmiljø skal have fokus på at understøtte, at børnene tør møde nye udfordringer, fordybe sig, være

vedholdende, kunne indgå i et børnefællesskab og tage initiativ til at indgå i relationer (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27).

Furesø Kommune har fokus på at skabe sammenhænge for det enkelte barn omkring alle de overgange børn oplever. I hverdagens overgange mellem dagtilbud og hjem, i opstarten på dagtilbudslivet, overgangen mellem dagpleje eller vuggestue til børnehave, også i det integrere dagtilbud og endelig overgangen til tidlig fritidsordning, FFO og skole.

I Furesø Kommune benyttes der ved alle børns overgange et overgangsskema. I dette skema uddyber forældre og pædagogiske medarbejdere de fokuser, som det vil være væsentligt, at pædagogiske medarbejdere i det nye tilbud kender til, for bedst muligt at støtte det enkelte barn i at anvende sine erfaringer og kompetencer i den nye pædagogiske kontekst. Overgangsskemaet er oversat til flere sprog.

Furesø Kommune har et fælles afsæt for overgangen fra børnehave til skole, der beskriver principper og procedurer for den gode overgang, herunder en *overgangskanon*. Overgangskanonen skal sikre, at alle børn i Furesø får fælles erfaringer og oplevelser, de kan inddrage i de nye fællesskaber, som de træder ind i ved overgangen fra børnehave til skole og FFO. Derudover indgår dagtilbud, FFO og skole lokale aftaler, der understøtter børnene i overgangen og sikrer godt samarbejde mellem medarbejderne.

Dagtilbud skal inddrage forældrebestyrelsen omkring hvordan de kan medvirke til at skabe gode overgange fra hjem til dagtilbud, mellem dagtilbud og fra dagtilbud til FFO/skole.

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til FFO og 0. klasse, herunder evt. lokale aftaler mellem dagtilbud og FFO-skole?

Vores børnehave består af tre stuer, hvor der går børn i alderen 3-6 år. To gange om ugen deler vi typisk børnene op i aldersopdelte grupper på tværs af børnehavestuerne. Derfor får blandt andet skolestarterne på disse dage mulighed for at være sammen og personalet kan her målrette aktiviteterne til denne gruppe (storebørnsgruppen). I storebørnsgruppen arbejder vi med mange forskellige temaer, som børnene kan drage nytte af til deres skolestart. Noget af det vi i Paletten særligt er optagede af i forhold til skoleparathed er børnenes sociale kompetencer. Når børnene starter i skole, bliver de en del af store nye fællesskaber i klassen, skolegården og ikke mindst i deres FFO/fritidsordning. Her er der ikke lige så mange voksne til rådighed som i børnehaven, hvilket betyder at børnene i højere grad skal kunne klare sig på egen hånd i deres fællesskaber. Det arbejder vi på at ruste dem til blandt andet ved at fokusere på kammeratskab, fællesskabsfølelse og evnen til at spørge om hjælp, hvis noget er svært.

I storebørnsgruppen tager vi ligeledes ud og besøger byens forskellige FFO'er/fritidsordninger og taler med børnene om hvad man laver der, samt giver dem mulighed for at udtrykke egne tanker omkring overgangen. Vi laver desuden forskellige samarbejder med andre institutioner, hvorved børnene måske kan få mulighed for at stifte bekendtskab med nogle af deres nye klassekammerater.

Eksempler fra børnehaven:

natur, sport, musik, sundhed eller håndværk (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29).

I **Furesø Kommune** er der mange muligheder for at inddrage lokalsamfundet; f. eks Skolelandbruget, Hjortøgaard, biblioteker, idrætsfaciliteter, legepladser, Musikskolen, plejehjem, museer og mange muligheder for at udnytte forskellige naturområder, skov, sø, landbrug til forskellige pædagogiske aktiviteter.

Dagtilbud skal inddrage forældrebestyrelsen omkring, hvordan de kan medvirke til at bringe ressourcer i lokalområdet i spil.

Howdan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

I Paletten er vi åbne for mange forskellige samarbejder og er altid friske på at inddrage lokalsamfundet på forskellige måder. Vi inviterer enten indenfor i institutionen eller tager ud og opsøger forskellige aktiviteter/oplevelser for børnene. Vi har blandt andet samarbejdet med Skolelandbruget, Farum Kirke, Farum Bibliotek, Fritidshjemmet Idrætten, Musikskolen, Ældre Sagen, tennisklubben, et lokalt plejehjem, Farum Park og Farum Kanoklub(Skallependen). Vi er opmærksomme på de tilbud der findes omkring os i lokalsamfundet og vi nyder at gøre brug af dem, da det giver en skøn afveksling for både børn og voksne i institutionens hverdag. Det giver ligeledes mange gode oplevelser til børnene og inspiration til leg – eller til udvikling af pædagogiske aktiviteter.

Vi drøfter jævnligt med bestyrelsen, hvordan nærmiljøet kan bruges, således at samfundet kommer ind i institutionen og institutionen kommer ud i samfundet.

Eksempel fra vuggestuen:

I vuggestuen får vi et tilbud fra biblioteket ca. to gange om året (typisk forår og efterår), om at komme til filmfremvisning. Der vises typisk 3-4 små film på en halv time, hvilke er tilpasset børnenes alder. Filmene vises i Farum kulturshus' biograf, som ligger i Farum midt. Vi tager som regel to voksne og ca. 6 børn af sted i klappovne eller med bus. Vi prioriterer, at det er en lille gruppe børn (blandt de ældste) udvalgt på tværs af de to vuggestuegrupper, der tager af sted. Der er så både en voksen med fra gul og lilla stue, da mange børn kan have brug for at sidde ved siden af en kendt voksen, de føler sig tryk ved i biografens mørke. Madpakker har vi også med, som spises i kulturhuset efter filmene. Der er ofte 2-3 filmfremvisninger på en sæson - så gangen efter er det nogle andre børn end første gang, der deltager. Således får alle de ældste vuggestuebørn oplevelsen.

Eksempel fra børnehaven:

Børnehavens minigruppe har hver torsdag i en periode lånt FFO Idrættens ene lokale - som er en bevægelsessal. Vi har her brugt formiddagene på at udfordre motorikken i form af forskellige aktiviteter, f. eks. med faldskærm, dans og balancelege. Vi har fået øvet at vente på tur og lytte efter beskeder. Vi har forsøgt at holde en rød tråd gennem besøgene, så der er noget genkendeligt for dem. Børnene har hurtigt fundet deres egen rutine i forløbet, og flere er blevet mere trygge ved det og deltager i de fleste aktiviteter. Samarbejdet med Idrætten er vi meget taknemmelige for, da vi ikke selv har en sal i institutionen med god plads til bevægelse og vi herved får mulighed for at lave nogle aktiviteter, som vi ellers ikke kunne lave.

De seks læreplanstemaer

Til hvert af de seks læreplanstemaer er udarbejdet to overordnede mål. Den pædagogiske læreplan beskriver hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns læring indenfor og på tværs af de seks læreplanstemaer.

Til hvert læreplanstema præsenterer vi refleksioner og eksempler på hvordan vores pædagogiske læringsmiljø understøtter de to mål til det enkelte tema. Hvert tema beskrives adskilt for tydelighedens skyld, så elementerne står klart frem. Dette giver selvfølgelig ikke mening i den virkelige verden, hvor temaerne jo altid er på spil på kryds og tværs, ligegyldigt hvad man så foretager sig. F. eks indeholder en

aktivitet med boldspil ikke kun potentialer ift. krop, sanser og bevægelse, men indeholder oftest også sociale-, personlige kompetencer og meget andet. Men her i vores læreplan adskilles temaerne altså, så vi kan præsentere vores syn på potentialerne i det enkelte læreplanstema.

Alsidig personlig udvikling

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod, vedholdenhed og kompetencer til deltagelse (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37).

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Furesø Kommune har et prioriteret indsatsområde²:

- Børns oplevelse af at lære sig noget; målet er at alle børn oplever at lære noget, og at de bliver opmærksomme på egen progression.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

I dette tema er vi i Paletten optagede af at arbejde med at give børnene en følelse af, at de godt kan en masse, at få dem til at føle sig betydningsfulde og at de har en stemme i fællesskabet. Vi arbejder med deres robusthed, selvhjulpethed og med at udvikle deres mod til at kaste sig ud i nye ting og have gå på mod til at turde deltage.

Vi arbejder med aktiviteter, hvor man skal være på – nogle skal fortælle og andre være stille. Vi taler om hvem man er og hvem der er i ens familie. Vi arbejder med usikkerheder og giver børnene lejlighed til at give sig selv personlige udfordringer, som de så kan øve sig på. Desuden vil vi lade børnenes stemme høres, så de får en stor rolle i, hvad der skal ske og hvordan (børnedemokrati).

² Se kvalitetsrapport Dagtilbud 2016-2017

Eksempel fra vuggestuen:

I vuggestuen italesætter vi børnenes handlinger, når de f. eks hjælper hinanden i garderoben, henter en sut til et andet barn eller fortæller at et andet barn er ked af det. Derved bliver de bevidste om, hvem de er og hvad de kan og gør. De får altså en bevidsthed omkring deres egen rolle i fællesskabet og får følelsen af at bidrage med noget.

Vi guider børnene og giver dem tid, ro og troen på at de f. eks selv kan tage så meget tøj af og på som muligt på badeværelset. Og selvom det nogle gange kan være lidt svært, så får de når det lykkes, en aha-oplevelse af at: "Jeg kan faktisk godt selv". Med tiden oplever de, at de kan mere og mere, hvilket betyder at de bliver mere selvstændige, får mere lyst til at prøve selv og gå på mod i alle mulige andre situationer.

Eksempel fra børnehaven:

Vi vil gerne give alle børn oplevelsen af, at de er noget værd og kan være fyldt op med selvtillid og selvværd. En tilbagevendende aktivitet er én med store personlige udklippede røde kartonhjerter. Til samlingen bliver der i en periode hver dag trukket et hjerte, hvor der står et barn fra stuens navn på. Børnene på stuen kan nu tænke over, hvad de gerne vil sige om denne person, hvilket så vil blive skrevet på hjertet og hængt op på stuen. Vi oplever, at børnene kun giver positive tilbagemeldinger, på trods af det ikke er blevet italesat af de voksne, at det skal være positivt. Som voksne har vi tænkt over, hvad vi ville gøre, hvis der var børn der sagde noget negativt om hinanden og vi besluttede at vi ikke vil give det opmærksomhed eller skrive det på, så det forbliver en positiv oplevelse. Børnene er meget modige i denne aktivitet og bruger tiden til at tænke over, hvad den person der er trukket betyder for dem. Nogle udmeldinger kan f. eks være "pæne sko", "flot hår", "god ven", "min bedste ven" eller "god at lege med". Barnet som lytter og tager imod bliver efterfølgende meget stolt og de kan i lang tid huske, hvad der står på deres hjerte og viser det med stolthed til deres forældre. Hjerterne giver anledning til, at alle børn på stuen bliver set og det giver en følelse af at de indeholder noget positivt i sig.

Social udvikling

Udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed. Dagtilbud skal ikke kun bidrage til at udvikle børns selvstændighed og evne til medbestemmelse men også deres forståelse for, indlevelse i og solidarisk handlen i forhold til andre. Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer - læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m. (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39 og Masteren til en styrket pædagogisk læreplan).

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

I temaet omkring social udvikling har vi i Paletten fokus på udviklingen af børnenes evner til at agere blandt andre på en empatisk og respektfuld måde. Vi øver os på at få øje på og respektere andres grænser og løse de konflikter der altid vil komme nogle af, når mennesker er samlet. Børnene skal øve sig på at lege gode og fantasifulde lege med hinanden og indgå kompromiser i tilfælde af uenigheder.

Vi arbejder her meget med følelser og hvad disse betyder for børnene. Vi ser på og taler om hvilke forskellige følelser man kan have, hvordan de kan se ud og hvordan man kan agere i forhold til dem. Vi laver samarbejdsøvelser, som skal løses i fællesskab og ikke kan lade sig gøre individuelt, således at børnene får øje på styrken ved kollektivet. Børnene støttes af de voksne til at give plads til hinanden, acceptere andre, lytte til hinanden, dele med hinanden og rumme hinandens forskelligheder.

Eksempel fra vuggestuen:

Vi har billeder af børnene på væggen hvor de ser sure, glade, kede ud af det og bange ud. På den måde kommer der tit snak om følelser på banen. Derudover lærer vi børnene at sige fra og "stop", samt hjælpe hinanden i forskellige situationer. F. eks øver vi os i at de hjælper hinanden i stedet for, at en voksen skal involveres hver gang. Dette sker selvfølgelig med guidning fra de voksne, alt efter behovet. De ældste børn lærer f. eks at hjælpe de yngste børn med at finde legetøj og komme i leg.

Vi har sat smileyer op på væggen på vores stue (glad, sur, ked af det og bange) og vi har taget billeder af børnene, hvor de så ud som smileyerne og hængt dem op ved siden af. Børnene snakker meget om billederne eller viser os med fagter eller mimik, hvad de ser på væggen. Vi har lavet ansigtsmaling, hvor børnene blev tilfældigt fordelt 2 og 2 og skulle male hinanden. Det kom der en rigtig god formiddag ud af og

børnene var enormt omhyggelige og meget forsigtige, så de ikke ramte øjne og lignende. De fik også lov til at male de voksne i ansigtet.

Eksempel fra børnehaven:

I børnehaven arbejder vi ud fra, at alle følelser skal tages alvorligt. Vi taler med børnene om deres følelser og støtter dem i at sætte ord på, hvordan de har det. Undertiden bruger vi "Fri for mobberi"-kassen, når vi kan se, at børnegruppen aktuelt kan profitere af den. Vi støtter børnene i løsningen af deres indbyrdes konflikter, men kan også vælge lige at se dem lidt an – og se om børnene formår at løse dem på egen hånd. Vi danner efter behov nogle små legegrupper for børnene, hvor de voksne kan være tæt på og deltage i legene. Vi støtter legene, men trækker os igen, når vi kan se, at børnene ikke har brug for os i deres samspil mere.

Vi lægger stor vægt på, at alle børn er en del af fællesskabet og at vi hjælper og samarbejder med hinanden på stuen. Dette taler vi meget med børnene om og prøver at vise børnene, at alle er betydningsfulde for vores fællesskab. Vi arbejder f. eks med børneyoga og massage, hvor børnene skal hjælpe hinanden og samarbejder to og to.

Kommunikation og sprog

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale. Læringsmiljøet skal understøtte børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. De pædagogiske medarbejdere er sproglige rollemønstre for børnene, og børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41).

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Furesø Kommune har et prioriteret indsatsområde³:

- Børnenes sproglige udvikling; målet er at i forhold til andelen af børn, der ved 3-årsvurderingen havde behov for fokuseret eller særlig sprogindsats, er det mere end halvdelen, der ved sprogvurderingen før skolestart, alene har brug for en generel sprogindsats.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Kommunikation og sprog er altid et stort fokuspunkt i Paletten og vi arbejder hele tiden målrettet med at understøtte alle børns sproglige udvikling. Det er vigtigt for os, at børnene får plads til at fortælle og snakke en masse i løbet af dagen, da det er den måde de udvikler sig på. Vi følger udviklingen ved at sprogscreene børnene og vurdere dem i forhold til vores sproglige milepæle, hvilket danner grundlaget for hvordan vi understøtter det enkelte barns sproglige udvikling. Ud over det, har vi altid fokus på at skabe et godt sprogligt miljø for alle børnene med tid og plads til at komme til orde, udtrykke sig på sin egen måde og øve sig på de ting, der kan være svære.

I institutionens hverdag sætter vi ord på alt hvad vi gør og hjælper børnene med at sætte ord på, hvis noget kan være svært at sige. Vi deler ved en hver lejlighed børnene mest muligt op i mindre grupper, så der er mulighed for ro til dialog, leg, spil og højtlesning. Vi involverer forældrene i sprogarbejdet, når det giver mening, så de ligeledes kan støtte op om indsatsen i hjemmet.

³ Se kvalitetsrapport Dagtilbud 2016-2017

Eksempel fra vuggestuen:

Efter frokost kommer børnene på skift ud på badeværelset sammen med en voksen, for at blive gjort klar til at sove middagslur. Her er der god mulighed for de voksne til at have fokus på sproget og vi gør meget ud af at sætte ord på det vi gør med barnet, samt have en dialog omkring det vi skal sammen i løbet af dagen. Er barnet lille og skal på puslebordet, er vi opmærksomme på at have øjenkontakt, svare på barnets pludren, sætte ord på det, som barnet peger på og fortælle hvad vi gør. Eksempelvis kan vi sige til barnet: "Så nu løfter jeg lige din numse lidt, så jeg kan give dig en tør, ren ble på".

Er barnet større og bare skal have skiftet sin tisseble, så kan vi være nede på gulvet. Barnet er med i processen - hjælper selv til med at tage sit tøj af, går hen på toilettet for at prøve at tisse, trækker ud, henter selv en ny ble i skuffen, vasker hænder osv. Alt sammen kan der sættes ord på og der kan være en dialog imellem voksen og barn, der er med til at stimulere barnets sprog.

Eksempel fra børnehaven:

I hverdagen er børnene hele tiden omgivet af sprog - vi sætter ord på rutiner og aktiviteter, vi synger, vi fortæller, vi samtaler, vi lytter og vi leger med sproget. Vi bruger kropssprog og mimik og sætter ord på oplevelser og følelser for hele tiden at udvikle det enkelte barns sprog. Vi udfordrer børnene med nye ord og begreber og rammesætter fællesskabet for at skabe de bedste betingelser for kommunikationen. Og så er vi bevidste om, at vi er børnenes sproglige rollemodeller – vi er således opmærksomme på, hvordan vi ytrer os og gør os tydeligt forståelige.

Vi har en gang om ugen en specifik sproggruppe for de børn som har lidt ekstra behov for støtte. Her spiller vi f. eks spil med en masse illustrationer, som vi kan få en dialog omkring. Vi har også nogle aktive lege, hvor børnene selv er del af legen. De trækker en brik med et billede af en forholdsposition, og skal så omsætte billedet til virkelighed ved hjælp af en stol.

Krop, sanser og bevægelse

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, samt følelsesmæssige og sociale processer - ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42).

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever kropps- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

I forhold til dette tema er vi i Paletten optagede af at inspirere børnene til, hvad man kan bruge kroppen til, hvordan man kan bevæge sig og hvad kroppen faktisk kan være i stand til, hvis man bare øver sig på noget. Børnene skal se glæden ved at bevæge sig og muligvis overskride egne grænser. Vi udfordrer ligeledes børnenes sanser både i forhold til hvad man kan røre, smage og betragte.

Vi laver både aktiviteter, hvor børnene kan være vilde og udfolde deres motoriske evner, men også nogle hvor det handler om at finde ro og koncentrere sig. Der er altså blik for børnenes evner til at regulere sig selv op og være i fuld gang, men også at komme ned igen og finde tilbage i en rolig og afslappet tilstand.

Eksempel fra vuggestuen:

I sommers legede vi sanseleg med børnene, hvor de fik lov til at træde i forskellige ting og mærkede efter hvordan det føltes. Her fik de udfordret deres sanser og stiftet bekendtskab med f. eks hvordan det føles at gå i pastaskruer. Vi opfordrer desuden altid børnene til altid at smage på det mad vi får serveret. Derudover leger vi med perler, hvor børnene kan finde ro og komme helt ned i gear. Når vi danser, kommer de op i gear.

Vi laver til tider en forhindringsbane i alrummet. Den voksne forbereder banen. Der bliver stillet borde, skamler, madrasser, bobles osv. frem. Der skal kravles på og under borde, slås kolbøtter, rutches, gås balance, kravles i kravlerør mm. Banen laves, så den udfordrer børnene og giver dem blod på tanden til at prøve mere. De skal koncentrere sig, samt flytte deres grænser. De får selvfølgelig hjælp, men det er også godt at kunne tænke og afprøve sig selv. Man må gerne springe over en ting hvis man er for usikker. Måske tør man prøve i næste runde. Vi giver børnene erfaring med kroppen. Hvad kan den?

Eksempel fra børnehaven:

Vi har hvert år et rytmikforløb med en musikpædagog fra Musikskolen, som hjælper os i gang med en masse fysiske aktiviteter og lege. Vi har desuden lavet et pudrum på stuen, hvor børnene kan tumle, kravle og bruge sin krop. Men det handler også om at bygge og udvikle sin fantasi. Hvordan kan puder blive til en bus eller et telt? Børnene laver også balancebaner og finder hele tiden ud af hvad de kan, samt de rykker deres grænser – de udfordres på både deres syns-, føle- og balancesans.

I vores eventyrрум er der lagt op til at børnene kan fordybe sig i rolige aktiviteter, som at læse, lytte til historier på anlægget eller lægge puslespil. I måltiderne kommer smags- og lugtesansen i spil, når vi får farverige, smagfulde måltider og følesansen udfordres med forskellige madvarer; noget der knaser, noget der er blødt, noget der er hårdt, noget der er sejt osv.

Natur, udeliv og science

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension. Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44 - 45).

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

I temaet omkring natur, udeliv og science er vi i Paletten optagede af kloden og alle elementerne på og omkring den. Vi har fokus på forskellige temaer som: Planter, solen, vand, varme, bondegårdsdyr, skoven, kribble-krabble-dyr og meget andet. Vi eksperimenterer, taler om og udforsker temaerne på forskellige måder, der alle sammen skal bidrage til børnenes nysgerrighed og interesse for alt det, der omgiver os derude i naturen.

Vi tager elementer fra naturen indenfor til undersøgelse og tager også gerne ud på ture, for at undersøge hvad der er i naturen og blive klogere på den. Vi samler ting fra naturen sammen og laver projekter omkring dem i form af plakater, madlavning og meget andet.

Eksempel fra vuggestuen:

Når vi tager på små ture rundt i nærmiljøet med cykel, klapvogn eller på gåben, er det bl.a. med fokus på at få kendskab til og gøre sig nogle erfaringer med at opleve, se, føle og sanse ting i naturen. F. eks en regnorm på vejen, en snegl med sit hus, en edderkop i et spind, æbler på træerne eller på jorden, blomster i vejkanterne og ikke mindst vandpytter, der kan hoppes i. Vi vægter, at børnene får tid til at røre ved, smage på og dufte til de forskellige ting. Vi lærer børnene at passe på naturen ved f. eks at sige, at de skal røre forsigtigt ved dyrene og lægge dem tilbage. Når vi ser skrald i naturen, samler vi det op og taler vi med børnene om, at man skal putte det i skraldespanden. Vi bringer også ting med hjem fra naturen - bl.a. kogler, agern og grene, som vi f. eks bruger til vores juledekorationer.

Vi vil gerne give børnene et kendskab til naturen og en viden om, hvad den kan. Vi har blandt andet dyrket kartofler. De skulle vandes og passes og til sidst skulle de graves op. Vi gravede i jorden og fik sorte fingre og

fandt kartoflerne. Vi fandt også et par store fede regnorme iblandt. Vores kartofler skulle vaskes og koges og vi hjalp med at skære dem over. Vi brugte også kartofler til kartoffelløb, hvor børnene skulle balancere med kartofler på skeer.

Eksempel fra børnehaven:

Vi har på vores ture rundt i nærmiljøet fokus på at passe på og have respekt for naturen. Vi har nogle forskellige dyder, som vi arbejder med børnene omkring: Træer og grene skal have fred, medmindre de ligger på jorden og dyrene skal efter at være kigget på, tilbage til der, hvor de hører til. Og affald hører kun til i skraldespande. Vores legeplads fortjener også at blive passet på, hvor f. eks blomster er til at kigge på og skal behandles med omsorgsfuld hånd.

Vi har vores Skallepanden-uge en gang om året, hvor vi rykker hele vores børnehave ned til Farum kano- og kajakklub. Den er omgivet af skov og ikke mindst Furesøen. Her skal vi alle tænke anderledes og være kreative. Uden mulighed for at være indendørs og lege med velkendt legetøj, udfordrer vi børnene til at agere udendørs hele dagen, og gøre brug af skovens legeredskaber. Vi går på opdagelse i hvad naturen byder på, vi bygger huler, laver naturbilleder og lærer om de dyr vi måtte møde på vores vej. Børnene har i Paletten madordning og ser ikke så tit processen omkring, hvordan maden bliver lavet - på Skallepanden er børnene altid en aktiv del af frokosten. Størstedelen af maden bliver lavet over bål og børnene er med til at snitte, skrælle og skære det, de kan.

Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet. Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur, kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46).

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Dette tema kommer til udtryk i Paletten på mange forskellige måder gennem året og i institutionens hverdag. Vi har mange traditioner i løbet af året, som vi taler om, laver aktiviteter omkring og har arrangementer i forhold til. Vi går rigtig meget op i hyggen omkring det med børnene, hvad end der er tale om f. eks julen, årets sommerfest, fastelavn, påske, pyjamaspartys eller blomstens/bedsteforældre dag. Vi er opmærksomme på at tale med børnene om forskellige kulturer og deres traditioner, samt sætte os ind i de forskellige værdier og normer der eksisterer i disse kulturer.

Vi understøtter børnenes muligheder for at udtrykke sig på forskellige måder, som f. eks at male, lave teater, tegne, synge, lave cirkusnumre eller danse. Alle skal have lov til at have deres eget udtryk og deltage i fællesskabet ud fra deres egne præmisser og interesser.

Eksempel fra vuggestuen:

I vuggestuen følger vi årets gang mht. årstidernes skiften og de traditioner, som følger dem. Her er julen er godt eksempel, hvilket er en tiden vi både nyder og går meget op i. I december pynter vi stuen op, hvilket vi gør for at illustrere og tydeliggøre at december er en speciel måned, fyldt med overraskelser og glæde. Børnene laver også julepynt, som kommer op at hænge. Vores almindelige samling bliver til en nissesamling, hvor alle får nissehuer på. Loftsløset bliver slukket og vi sætter vores juledekoration i midten af rundkredsen, samt gør det hele lidt hyggeligt. Nissen er flyttet ind og ligger i en kurv, der er hejst op under loftet. Han kalder på os, for han vil gerne være med til nissesamling. Vi tager ham ned og han præsenterer sig - børnene præsenterer sig også for ham. Nissen sidder hos et nyt barn til nissesamling hver dag. Vi har udskiftet vores almindelige sangposer med julesangposer, til stor glæde for alle (især nissen). Hver dag ligger der en lille seddel i hans kurv med en tegning af, hvad han mangler i juletiden. F. eks et

juletræ, et lille lys eller en bamse. Når vi har sunget, så kigger vi på sedlen og børnene skal lede på stuen efter det nissen mangler (alt er i miniature selvfølgelig). Hver dag bliver et barn valgt til at gå ud i køkkenet efter en lille skål med risengrød til nissen. Og det er altid nogle meget stolte børn, der kommer tilbage med risengrøden.

Eksempel fra børnehaven:

Vi har i vinterhalvåret en ugentlig fællessamling for hele Paletten, hvor vi skiftes til at vælge hvilke sange der skal synges og her mærker børnene, hvordan et stort fællesskab har et andet udtryk end de mindre fællesskaber, vi har på de enkelte stuer. I løbet af året tegner, klipper og klistrer vi og laver kreative aktiviteter, både til højtider, de temaer vi arbejder med og i forbindelse med at markere årets gang. De færdige resultater af dette pynter vi op med på stuen, så børnene kan glæde sig over egne værker og stolt vise frem for forældre, bedsteforældre og andre der kommer forbi.

Vi tager til krybbespil i kirken, spiller fodbold på stadion, ser film i Bibliografen, låner bøger på biblioteket, har besøgsvenner fra Ældresagen osv. for at komme ud og opleve forskellige kulturtilbud og få kulturen ind i institutionen. Vi tager på hjemmebesøg ved fødselsdag, for at vise børnene hvordan deres venner bor og for at give dem en forståelse af, at der findes forskellige kulturer, traditioner og måder at leve på.

I børnehaven har vi lavet et cirkus-projekt, hvilket blev igangsat af en stor interesse for det hos børnene, på et tidspunkt hvor cirkus var i byen. Hvert barn fik lov til at vælge en rolle til cirkusset og øvede sig så ellers på at lave en stor cirkusforestilling. Alle fik lov til at give hver deres eget udtryk og alle var stolte efter de havde lavet forestillingen for publikum i slutningen af forløbet.

Evalueringskultur

Dagtilbudslederen har ansvar for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Dokumentationen anvendes i løbende evalueringer, som led i en evalueringskultur, der udvikler og kvalificerer det pædagogiske læringsmiljø. Mindst hvert andet år evalueres den pædagogiske læreplan med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen offentliggøres (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51).

Furesø Kommunes dagtilbud anvender Læringsplatformen i INFOBA (siden i AULA) som didaktisk redskab. Her planlægger, udvikler, dokumenterer og evaluerer de pædagogiske medarbejdere igangværende pædagogiske forløb og rutiner.

Furesø Kommune anvender *KIDS, et redskab til Kvalitetsudvikling I Dagtilbud*. KIDS ligger tæt op af det pædagogiske grundlag og de 12 mål, der vedrører de 6 læreplanstemaer. KIDS indgår i det pædagogiske tilsyn og anvendes af dagtilbud til inspiration til udvikling af kvaliteten af deres pædagogiske praksis.

Løbende evaluering

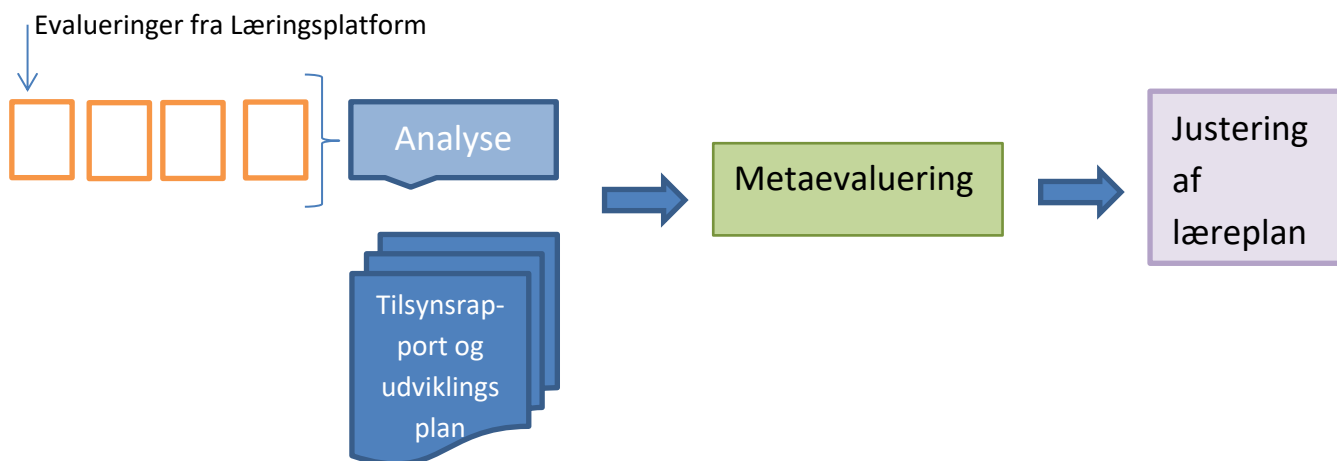
Læringsplatformen er den ramme vi indsamler data og dokumentation igennem og hvor vi kobler hverdagevalueringer med mere systematiske og systemiske evalueringer (de løbende evalueringer). Pædagogiske medarbejdere skal træffe mange vurderinger og beslutninger i løbet af en dag. Disse baserer sig på deres professionelle dømmekraft; en erfaringsbaseret fornemmelse for hvad der sker og hvad der er vigtigst. Der kan altid handles anderledes og evalueringer er derfor altid yderst brugbare.

Evaluering af den pædagogiske læreplan hvert 2. år

Evalueringer fra Læringsplatformen, både fra hverdagen og de systematiske og systemiske evalueringer af det pædagogiske læringsmiljø indgår i evalueringen af den pædagogiske læreplan, der gennemføres hvert 2. år. Tilsynsrapporten og den udviklingsplan som dagtilbuddet laver på baggrund af tilsynet indgår sammen med evalueringer fra Læringsplatformen i metaevalueringen.

Evalueringen gennemføres af dagtilbudsleder, faglige fyrtårne og pædagogiske medarbejdere.

Denne evaluering tager form af en *metaevaluering*, en analyse og sammenfatning af evalueringer fra læringsplatformen og sætter fokus på en forståelse af sammenhængen mellem indsats, kontekst og udbytte for børnene, samt læringen for de pædagogiske medarbejdere. Analysen skifter mellem det konkrete perspektiv og det generelle perspektiv på de forløb og rutiner der er gennemført i de forløbne to år. Teori og antagelser (eller praksisteori) bringes i spil i analyserne.

Analysen stiller spørgsmål som:

- Hvad er vi bliver nysgerrige på? Hvad vil vi vide mere om? Hvilke prøvehandlinger vil vi tage?
- Hvad har vi lært?
- Er der noget i vores læringsmiljø vi vil justere?
 - fysisk, relationelt, strukturelt/organisering,
 - i forhold til både pædagogiske forløb, rutiner eller børnekultur

Den viden om det pædagogiske læringsmiljø og om børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse som analysen og metaevalueringen frembringer, danner afsæt for drøftelser om justering af den pædagogiske læreplan.

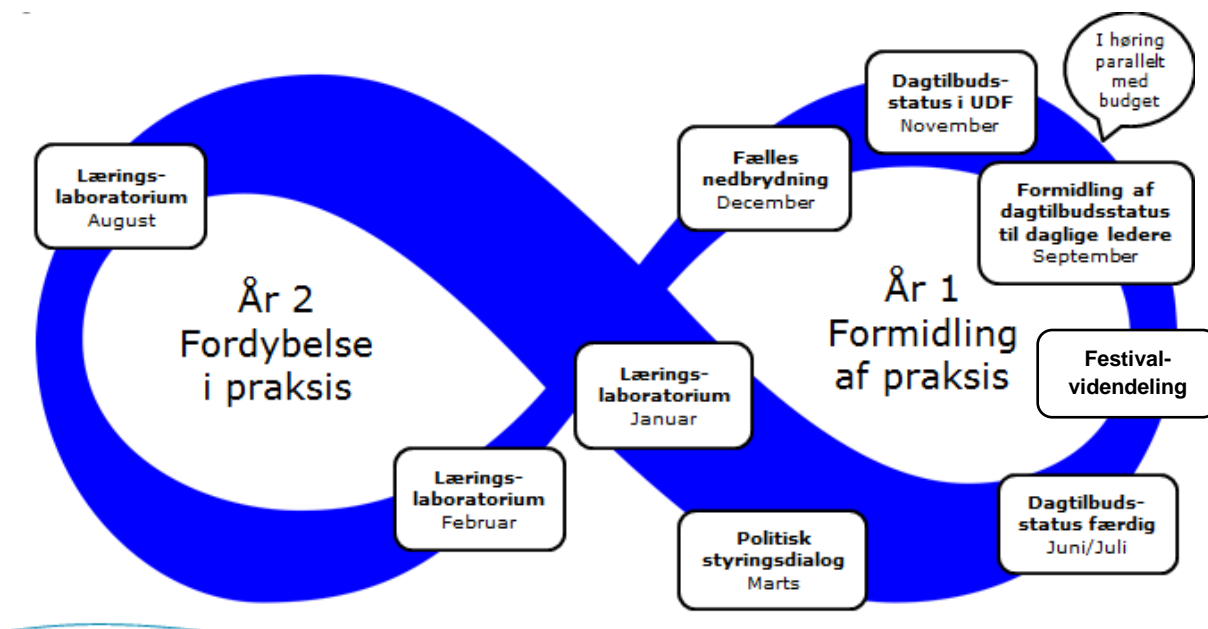
Inddragelse af forældrebestyrelsen omkring udarbejdelse; evaluering og opfølgning af den pædagogiske læreplan.

I Furesø Kommune udarbejder dagtilbudsleder, faglige fyrtårne og pædagogiske medarbejdere et oplæg til forældrebestyrelsens medvirken til evalueringen af den pædagogiske læreplan hvert andet år.

Oplægget baserer sig på data fra Læringsplatformen, hvor udvalgte eksemplariske pædagogiske forløb og rutinesituationer, der både repræsenterer succesfulde forløb og forløb hvor der er udviklingsmuligheder, analyseres med henblik på en vurdering af det pædagogiske læringsmiljø. Eksemplerne dækker det pædagogiske grundlag og de tolv mål for de seks læreplanstemaer. På baggrund af oplægget, reflekterer og evaluerer forældrebestyrelsen den pædagogiske læreplan, herunder om der er principper for det pædagogiske læringsmiljø, der ønskes justeret eller prioriteret.

På baggrund af forældrebestyrelsens refleksioner og evaluering, samt medarbejdernes evaluering, beslutter dagtilbudsleder og faglige fyrtårn en justering af den pædagogiske læreplan.

”Læreplansløjfen” forbinder arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan, de pædagogiske tilsyn og formidlingen af det pædagogiske arbejde til bestyrelser, politikere og forvaltning:

Læringslaboratorier:

Furesø Kommune samler dagtilbudsledere og faglige fyrtårne fra alle kommunale og selvejende dagtilbud, ca. 4 gange om året til læringslaboratorier. Læringslaboratorier tilbyder læreprocesser, hvor eksisterende antagelser som praksis hviler på, undersøges og ændres, og hvor der udvikles en ny praksis i fællesskab, baseret på nye antagelser. I læringslaboratorier arbejdes der med at forandre, forbedre og innovere på fælles praksis. På læringslaboratorier arbejdes der med videndeling, indhentning af ny viden og nye erfaringer, nye prøvehandlinger planlægges og der hentes inspiration fra de andre deltagerer. Laboratorierne veksler mellem debatter, sparring, refleksive teams og faglige input mv.

Forældrebestyrelser og politikere inddrages i dialoger om kvalitet i dagtilbud, som kan beskrives både som det ”tællende” og det ”fortællende”.

Hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

I Paletten laver alle stuer hver uge en ugeplan, hvor personalet beskriver hvad der skal ske på de pågældende dage, hvor det skal finde sted og hvorfor man netop har valgt denne aktivitet/fokuspunkt. Formålet med ugeplanerne er at skabe en opmærksomhed omkring, hvad personalet vil med det

pædagogiske læringsmiljø samt sætte tankerne i gang omkring formålet med forskellige aktiviteter eller pædagogiske forløb. Hermed startes evalueringsarbejdet ud med at hver stue spørger sig selv, hvorfor man træffer de valg, som man gør.

Vi arbejder løbende med vores digitale læringsplatform, hvor vi kan beskrive nogle udvalgte aktiviteter eller forløb og herefter evaluere dem i systemet. Personalet har arbejdet med værktøjet, men vi venter lige nu lidt på, at den igangværende opdatering af værktøjet er færdig og den nye version er klar til brug.

I al didaktisk arbejde, der foregår i Paletten, er vi opmærksomme på at tænke læreplanens elementer ind – afhængigt af hvad vi konkret arbejder med og hvad der optager gruppen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø? Har vi behov for at udvikle vores evalueringskapacitet?

Vi arbejder ofte evaluerende i Paletten, både i mindre og i større skala. Vi har mange hverdagevalueringer, som kan foregå på stuemøder, i døråbningen eller personalestuen, hvor vi snakker om, hvordan aktiviteter er gået eller hvordan vi kan forbedre dem til en anden gang. Det kan også være evalueringer af struktureringen af det pædagogiske arbejde eller grundlæggende pædagogiske fokuspunkter.

Desuden har vi mere strukturerede evalueringer på vores afdelingsmøder eller personalemøder, hvor vi taler om vores erfaringer med forskellige tiltag eller arrangementer. Hver gang vi f. eks har afholdt et arrangement for forældre og børn, drøfter vi det på et møde og tænker hele tiden over, hvordan vi kan få det bedste ud af vores tilbud. Evalueringerne i sådanne tilfælde samler vi i en traditionsmappe, hvorved vi fremadrettet så kan drage nytte af tidligere gode og dårlige erfaringer.

Til hvert personalemøde (som vi afholder hver anden måned), sætter vi fokus på et læreplanstema, som vi så særligt vil dyrke i de følgende to måneder. Vi taler om betydningen af det aktuelle tema og brainstormer omkring idéer til hvordan temaet kan komme i spil og præge det pædagogiske læringsmiljø. Det betyder ikke, at vi blot arbejder udelukkende med dette tema, men at vi har temaet særligt for øje og tænker over, hvordan det får plads i vores hverdag i Paletten. Ved det næstkommende personalemøde evaluerer vi så erfaringerne med det seneste tema og deler vores viden med hinanden på tværs af huset.

I Paletten har vi tydeligt kultur for at arbejde evaluerende og vi gør det løbende, når det giver mening. Dog ville der kunne være et potentiale i at arbejde videre med en specifikt defineret evalueringskultur, med bestemte fokuspunkter og en tydelig form for metodik, som alle medarbejdere kender og mestrer.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Planen for Palettens læreplan er, at den skal være et dynamisk værktøj, som vi kan benytte os af løbende til udvikling af vores pædagogiske læringsmiljø. Dette vil vi gøre ved løbende at tage temaer og elementer op til møder og drøfte vores tilgang til dem og herunder forholde os til, om vores beskrivelser i læreplanen fortsat er eksemplariske for Palettens aktuelle pædagogik.

Desuden vil læreplanen blive evalueret samlet hvert andet år, hvor den gennemgås og justeres, så det

stadig giver mening for personalegruppen. Her vil vi altså fokusere på, om vi stadig kan se os selv i beskrivelserne eller hvad der eventuelt kunne udvikles i den, så vi kan. Dette kunne oplagt finde sted på en pædagogisk dag, hvor man således har god tid til at gå i dybden med læreplanen og få talt det hele igennem.

I denne sammenhæng vil vi endnu en gang inddrage forældrebestyrelse, så vi kan få forældreperspektivet med i evalueringen. Vi kan således drøfte læreplanen til et bestyrelsesmøde, hvorved forældrene får mulighed for at komme med deres input eller forslå eventuelle tilføjelser de måtte få øje på.

Evalueringen af læreplanen er en god mulighed for Paletten til at overveje, hvad man vil arbejde hen i mod og hvilke ambitioner vi har for de næste to års pædagogiske praksis.